

ညီပုလေး၏ဆောင်းပါးရေးဟန်လေ့လာချက်

စန္ဒာလှိုင်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် စာရေးဆရာညီပုလေး၏ 'ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင် ရှုမျှော်ခင်းများ' စာအုပ်မှ စာရေးသူ၏ ရေးဟန်ကို ဆန်းစစ်ဖော်ထုတ်ထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆန်းစစ်လေ့လာရာတွင် ရေးဟန်ပညာ နည်းနာများကို အသုံးပြု၍ လေ့လာတင်ပြသွားပါမည်။ ထိုစာအုပ်တွင် တွေ့ရသော စကားသံဖွဲ့စပ်ဟန်၊ စကားသုံးနှုန်းဟန်၊ ဝါကျဖွဲ့ဟန်၊ အလင်္ကာသုံးဟန်၊ အဆက်အစပ်ဟန်တို့ကို ရေးဟန်စိစစ်မှုပညာဖြင့် စိစစ်လေ့လာထားပါသည်။ ဤစာတမ်းပါလေ့လာချက်များမှ မျက်မှောက်ခေတ် စာရေးဆရာတစ်ဦးဖြစ်သော ညီပုလေး၏ရေးဟန်ကို တွေ့နိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ရေးဟန် လေ့လာလိုသူတို့အတွက် အထောက်အကူပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

သော့ချက်စကားလုံး - စကားသံဖွဲ့စပ်ဟန်၊ စကားသုံးနှုန်းဟန်၊ ဝါကျဖွဲ့ဟန်၊ အလင်္ကာသုံးဟန်၊ အဆက်အစပ်ဟန်။

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် စာရေးဆရာညီပုလေး၏ 'ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင် ရှုမျှော်ခင်းများ' စာအုပ်ပါ ခရီးသွားမှတ်တမ်းသဘောသက်ဝင်သော ဆောင်းပါး(၅)ပုဒ်ကို အဓိကထား လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင် 'အအေးလှိုင်းကို အဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနှင့် နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေ၊ ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး၊ 'သာလ္လဝတီဆောင်းနဲ့ နွေးထွေးသောလက်ဖဝါးများ၊ ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ၊ 'ဆွေမျိုးများနှင့် ကမ္ဘောဇနွေရက်များ' စသော ဆောင်းပါးများကို တွေ့ရပါသည်။ စာရေးသူတို့အဖွဲ့၊ စာရေးသူနှင့်မိသားစုများ သွားရောက်ခဲ့သော ခရီးများကို မှတ်တမ်းတင်ရင်း ဆောင်းပါးဟန် ရေးဖွဲ့ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဆောင်းပါးများမှ ညီပုလေး၏ရေးဟန်ကို ကဏ္ဍများ ပိုင်းခြားလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့တင်ပြရာတွင် ညီပုလေး၏ စကားသုံးနှုန်းဟန်၊ ကိုယ်ပိုင်ဟန်ကို ပိုမိုပေါ်လွင်စေလိုသဖြင့် ညီပုလေး၏ 'ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်'နှင့် 'ထက်မြက်တဲ့ ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်' စာအုပ်များမှ သာဓကများကိုလည်း ထည့်သွင်း တင်ပြထားပါသည်။

* ဒေါက်တာ၊ တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊ မြန်မာစာဌာန၊ ဘားအံတက္ကသိုလ်

၁။ ညီပုလေး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

စာရေးဆရာညီပုလေးကို အဖ လူထုဦးလှ၊ အမိ လူထုဒေါ်အမာတို့မှ ၁၉၅၅ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ (၅)ရက်၊ အင်္ဂါနေ့တွင် မန္တလေးမြို့၊ ၈၃လမ်း၊ ၃၂×၃၃ လမ်းကြား၊ လက်ဆည်ကန်ရပ်တွင် ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ အမည်ရင်းမှာ ငြိမ်းချမ်း (ခေါ်) ဘိုညို ဖြစ်သည်။ မွေးချင်း (၅)ယောက်တွင် အငယ်ဆုံး ဖြစ်သည်။ ငယ်စဉ်က မန္တလေးမြို့၊ စိန်ပီတာကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ အထက်တန်းပညာ သင်ယူပြီးနောက် မန္တလေးဝိဇ္ဇာသိပ္ပံတက္ကသိုလ်သို့ တက်ရောက်ကာ ဘူမိဗေဒဘာသာရပ်ဖြင့် ဘွဲ့ရခဲ့သည်။

၁၉၈၅ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ဒေါ်ခင်ဆွေဦး ထုတ်ဝေသော စံပယ်ဖြူမဂ္ဂဇင်း၌ ‘လျက်ဆားတစ်တို့’ ဟူသော ဝတ္ထုတိုဖြင့် စာပေနယ်သို့ ဝင်ရောက်လာသည်။ မဂ္ဂဇင်း ဝတ္ထုရှည်များလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ ဆရာညီပုလေးရေးသားခဲ့သော လုံးချင်းစာအုပ် အချို့မှာ ‘သူ့ထက်ကဲ ရွှေပြည်စိုး ညီပုလေးဝတ္ထုတိုများ’၊ ‘ကလေးလူကြီးကြိုက်ပြီး ချစ်ကြပါတဲ့ ညီပုလေးဝတ္ထုတိုများ’၊ ‘လမ်းမရဲ့ ချိုသာတဲ့လက်ခုပ်သံ’၊ ‘လူအအိပ်မက် ဝတ္ထုတိုများ’၊ ‘လီဒိုဟူးကောင်းမင်ခြစ်မှတ်စုများ’၊ ‘မြေးသူကြီး’၊ ‘ထက်မြက်တဲ့ဓားသွား ပေါ်က ချိုမြမြ ပျားရည်စက်’၊ ‘ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင် ရှုမျှော်ခင်းများ’ အစရှိသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ယခုအခါ ဇနီး ဒေါ်တင်တင်ဝင်းနှင့် သားသမီး (၃)ဦး ထွန်းကားလျက် ရှိသည်။

၂။ ရေးဟန်ဟူသည်

ရေးဟန်နှင့် ပတ်သက်၍ ပညာရှင်အသီးသီးက ယူဆချက်အမျိုးမျိုး ဖွင့်ဆိုခဲ့ ကြသည်။

ဟန်နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာ-အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်တွင်-

“ဟန် / han / n- style; manner (as in ရေး-)”^၁

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ NTC's Dictionary of Literary terms တွင်-

“ရေးဟန်ဆိုသည်မှာ ဇာတ်ဆောင်စရိုက်ဖော်ရာတွင် စာရေးသူ၏ ပြောဟန်ကို ဆိုလိုသည်။ ရေးဟန်တွင် စိတ်ကူး၊ အစီအစဉ်၊ စကားလုံးရွေးချယ်မှု၊ နိမိတ်ပုံ၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံ၊ နရီ၊ ထပ်တလဲလဲ

^၁ မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၁၁၊ ၅၃၂။

ရေးခြင်း၊ အဆက်အစပ်၊ အသံအလေးအပေါ့၊ အလေးထား တင်ပြမှု၊ စည်းရုံးမှုနှင့် လေသံတို့ ပါဝင်သည်။”^၁

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဆရာတက်တိုးက-

“ဟန်မှာ စင်စစ်အားဖြင့် အမူအရာကို ဆိုလိုသည်။ ရေးဟန်သည် ဟန်လုပ်သော ရေးသားမှု မဟုတ်။ စာရေးရာတွင် သူ၏ နဂို အမူအရာပင် ဖြစ်၏”^၂

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒဂုန်တာရာက-

“ဟန်ဟူသော စာပေဟန်ဆိုသည်မှာ စာပေအရေးအသားတွင် စာရေးဆရာတစ်ယောက်၏ ရေးသားပုံအမူအရာများကို စာပေဟန်ဟု ခေါ်ကြပေသည်။ စာပေဟန်သည် စာရေးဆရာ၏ ပုဂ္ဂလိက အမူအရာ ဖြစ်သည်”^၃

ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)က-

“အတွေးနှင့် အရေးအဖွဲ့ပုံသဏ္ဍာန်တို့သည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခွဲမရအောင် တစ်သားတည်း ပေါင်းဖွဲ့နေသည်။ အတွေးတစ်ခုကို အရေးသဏ္ဍာန် တစ်မျိုးမှတစ်မျိုးသို့ ပြောင်းလဲပြီး ရေးဖွဲ့၍မရ။ အရေးအဖွဲ့ပြောင်းလိုက်သည်နှင့် မူလအတွေးသည် ပျက်ယွင်း သွားမြဲ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အတွေးနှင့် အရေးပုံသဏ္ဍာန်တို့သည် ပြောင်းလဲ၍မရအောင် တစ်သားတည်း ပေါင်းဖွဲ့နေခြင်းသည်ပင် ဟန်၏ သွင်ပြင်လက္ခဏာဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။”^၄

ဟူ၍လည်းကောင်း ရှင်းလင်းဖော်ပြဆိုထားသည်။

စာရေးသူတစ်ဦး၏ ဟန်နှင့်ပတ်သက်၍ သူရိယကန္တိက-

^၁ Morner & Raush, 1998, 214.

^၂ တက်တိုး၊ ၁၉၆၃၊ ၁၄၂။

^၃ တာရာ၊ ဒဂုန်၊ ၁၉၆၇၊ ၇၅။

^၄ ခင်မင်၊ မောင်(ခနုဖြူ)၊ ၁၉၉၅၊ ၉၈။

“မိမိတို့ရေးလိုသော အကြောင်းအရာတို့ကို မိမိတို့၏စိတ်ကူးဉာဏ် ထက်သန်သည့်အလျောက် ရေးသားကြသဖြင့် အလိုလို ဟန်(စတိုင်) ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်သည်။”

ဟူ၍ ရှင်းလင်းပြဆိုထားသည်။ ထိုသို့ ဟန်နှင့်ပတ်သက်၍ ပညာရှင်အသီးသီးက ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြပေသည်။

ယင်းတို့အနက်မှ စကားသံဖွဲ့စပ်ဟန်၊ စကားသုံးနှုန်းဟန်၊ ဝါကျဖွဲ့ဟန်၊ အလင်္ကာသုံးဟန်၊ အဆက်အစပ်ဟန်တို့ကို လေ့လာရပေသည်။ ရေးဟန်ပညာသည် ဘာသာစကား အသုံးကွဲပြားပုံကို လေ့လာသော ပညာရပ်ဖြစ်၍ ညီပုလေး၏စာများမှ ဘာသာစကားအသုံးပြုပုံကို ဆန်းစစ်တင်ပြထားပါသည်။

၃။ ညီပုလေး၏ဆောင်းပါးများ

ညီပုလေး၏ ဆောင်းပါး(၅)ပုဒ်သည် ခရီးသွားမှတ်တမ်းစာပေ ဖြစ်သည့် အတိုင်း ခရီးသွားသည့်အချိန်ကာလကို ဖော်ပြခြင်း၊ ခရီးသွားရသည့်အကြောင်းရင်းကို ဖော်ပြခြင်း၊ ခရီးစဉ်ကို ပေါ်လွင်စွာ ရေးသားဖော်ပြခြင်း၊ ခရီးတစ်လျှောက် အတွေ့အကြုံကို တိတိကျကျ မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ ခရီးမှတ်တမ်း၏ ဓာတ်ပုံများ၊ ဒေသန္တရ ဗဟုသုတပေးဓာတ်ပုံများ ပူးတွဲဖော်ပြခြင်း ဟူသော ဝိသေသလက္ခဏာများနှင့် ပြည့်စုံပါသည်။

‘အအေးလှိုင်းကို အဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့ နောက်ကျိုကျို ချပ်သင်းရေ’ ဆောင်းပါးမှာ စာရေးသူ၊ သိပ္ပံမှူးတင်၊ ကဗျာဆရာပိုင်စိုးဝေတို့ ၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ချပ်သင်းနဲ့ကိုးတောင်ဘို့မှာ ကျင်းပမည့် အမေနေ့ အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲသို့ သွားရောက်သည့်ခရီးစဉ်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

‘ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး’ ဆောင်းပါးမှာ စာရေးသူနှင့် ဘိုဘိုလန်းစင်၊ ဒေါက်တာမြမဇူနှင့် သူ့ခင်ပွန်းတို့ ဘော်ကြိုဘုရားပွဲသို့ သွားရောက်သည့်ခရီးစဉ်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

‘သလ္လာဝတီဆောင်းနဲ့ နွေးထွေးတဲ့ လက်ဖဝါးများ’ ဆောင်းပါးမှာ မုံရွာမြို့ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရားကြီး ပိဋကတ်စာကြည့်တိုက် (၅)နှစ်ပြည့် အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲသို့ သွားရောက်သည့် ခရီးစဉ်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

^၁ သူရိယကန္တိ၊ ၁၉၆၇၊ ၄၈။

‘ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင် မိုင်တိုင်များ’ ဆောင်းပါးမှာ စာရေးသူနှင့်ဇနီး၊ မိချမ်းဝေ၊ ကိုဆူးငှက်၊ ကာတွန်းတွတ်တွတ်၊ မော်မင်းသန်း၊ ညီစေမင်း၊ ကုမုဒြာဂျာနယ် သတင်းထောက် သန်းနိုင်ဦး၊ ကျော်ရင်မြင့်တို့အဖွဲ့ စလင်းမြို့သို့ သွားရောက်ကထိန်ခင်းသည့် ခရီးစဉ်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

‘ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ’ ဆောင်းပါးမှာ စာရေးသူနှင့် ဇနီး၊ သမီးကြီး လင်းလင်းမွန်၊ သမီးငယ် ရွှေပြည်စိုး၊ သား အောင်ဘာလေတို့ မိသားစု တောင်ကြီးကို အလည်သွားသည့် ခရီးစဉ်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

၃။ ၁။ စကားသံပွဲအစပာနီ

စကားပြောရာ၊ စာရေးရာတွင် စကားသံများကို အမျိုးမျိုးတွဲစပ်ပြီး ပြောဆို ရေးသားရလေသည်။ စကားသံအတွဲအစပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းတွင် -

“ဤသို့ အဆင်သင့်တွဲစပ်ပြီးသား စကားလုံးမျိုးထက် ပြောဆို ရေးသားသည့် အခြေအနေကိုလိုက်၍ တွဲစပ်သုံးနှုန်းသော စကားလုံးမျိုးကို ရေးဟန်ပညာက ပိုစိတ်ဝင်စားသည်”^၁

ဟု ဆိုထားပေသည်။

ညီပုလေး၏စာများတွင် စကားသံအတွဲအစပ်များကို အများအပြား တွေ့ရ လေသည်။ စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် သီပေါဘော်ကြိုဘုရားပွဲကို မြင်းနဲ့သွားရန် စီစဉ်ရာ သွားမည့်ခရီးနှင့်ပတ်သက်၍ စာရေးသူ စိတ်လှုပ်ရှားနေပုံကို -

“ငယ်ငယ်တုန်းက ခရီးသွားစရာရှိရင် ညတိုင်း အိပ်မပျော်ဘူး၊ နောက်နေ့မနက် သွားရမယ့်ခရီးအတွက် စိတ်စောနေမိတယ်။ ချောချောမောမော ရောက်ပါ့မလား၊ ဘယ်လိုခရီးမျိုး ဖြစ်မှာ ပါလိမ့်၊ လမ်းမှာ ဘာတွေတွေ့ရမှာပါလိမ့်၊ အိမ်က ဘယ်နှနာရီ ထွက်ကြပြီး ဟိုကို ဘယ်တော့မှ ရောက်မှာပါလိမ့်၊ လိမ့်တွေ တစ်လိမ့်ပြီးတစ်လိမ့် ဆက်နေရင်း ဟိုဘက်လှိုမ့်၊ ဒီဘက်လှိုမ့်နဲ့ နှစ်နှစ်ခြိုက်ခြိုက် အိပ်မပျော်ဘဲ ခဏခဏနိုးနေမိတယ်”^၂

(ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

^၁ ခင်မင်၊ မောင်(ခနုဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ ၄၁။

^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၃၉။

ဟူ၍ ရေးသားဖော်ပြထားရာ ‘လိမ့်’ နှင့် ‘လှိမ့်’ ဟူသော အသံတူများ ထပ်ကာဆင့်ကာ ဖွဲ့ထားသဖြင့် စာရေးသူ၏ခံစားမှုကို ထိုအသံများက ဖော်ညွှန်းနေသည်။ စာရေးသူ၏ အခြေအနေကို မြင်တွေ့နေရသည့် ခံစားမှုမျိုးကို ပေးနိုင်ပေသည်။ ‘လှိမ့်’ ဟူသော ကြိယာနှင့် ‘လိမ့်’ ဟူသော ကြိယာဝိဘတ်အသံတူများကို ဆင့်ကာဆင့်ကာ ဖွဲ့ထားသည့် အတွက် စာဟန်ထူးခြားလာကာ စာဖတ်သူကို သတိပြုမိအောင် ဆွဲဆောင်နိုင်ခြင်း၊ အကြိမ်ကြိမ်ဖော်ပြထားသဖြင့် အလေးပေးလိုသည့် သဘောကို ပေါ်လွင်ခြင်း၊ ပို၍ အားကောင်းလာခြင်း ဟူသော ရေးဟန်ဆိုင်ရာ အကျိုးကျေးဇူးများကို ရရှိလေသည်။

ထို့ပြင် စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် မုံရွာမြို့ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရားကြီး ပိဋကတ် စာကြည့်တိုက် (၅)နှစ်ပြည့် အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲသို့ သွားရောက်ရန် အတွက် စာရေးသူက ကဗျာဆရာ ပိုင်စိုးဝေအား သွားရောက်ခေါ်ယူရာ ကဗျာဆရာက မလိုက်လိုကြောင်း ငြင်းသဖြင့် ထပ်ခါထပ်ခါ ခေါ်ခဲ့ရကြောင်းကို-

“ကဗျာဆရာက မျက်မှောင်ကုတ်ပြီး တွင်တွင်ငြင်းနေလို့
တွင်တွင်ခေါ်ခဲ့ရတယ်”^၁

(သလ္လာဝတီဆောင်းနဲ့ နွေးထွေးတဲ့လက်ဖဝါးများ)

ဟူ၍ ‘တွင်တွင်’ အသုံးကို ထပ်ခါထပ်ခါသုံး၍ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် တောင်ကြီးမြို့မှ မွေတော်ကက္ကူဘုရားသို့ ခရီးဆက်ခဲ့ရာ တောင်ကြီးမြို့ပြင်သို့အရောက် ကတ္တရာလမ်း၏ အခြေအနေကို-

“လမ်းကတော့ ဖြောင့်တာနည်းနည်း၊ ကွေ့ကွေ့ကွေ့ကွေ့
တွေက များတယ်”^၂ (ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍ အသံတူစကားလုံးများကို ထပ်ဆင့်၍ သုံးထားသဖြင့် ပြောသူ၏ခံစားမှု ထင်ဟပ်သကဲ့သို့ အကြိမ်ကြိမ်ထပ်သုံးထားခြင်းဖြင့် အလေးအနက်ပြုလိုသည့် သဘောလည်း ပါဝင်ပါသည်။ ‘ကွေ့’ ‘ကွေး’ ဟူသော အနက်သဘောတူသော စကားလုံးကို ဆင့်ကာ ထပ်၍ သုံးထားလေသည်။ ဗျည်းတူ သရကွဲ အတွဲအစပ်ပင် ဖြစ်သည်။

အာမေဠိတ်နှင့် ပတ်သက်၍ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းတွင်-

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၈၃။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၈၀။

“ထိတ်လန့်ခြင်း၊ ဝမ်းသာခြင်း၊ အံ့ဩခြင်း စသည့် အကြောင်း တစ်ခုခုကြောင့် စိတ်လှုပ်ရှားပြီး နှုတ်က ရုတ်တရက် ထွက်ပေါ် လာသော အသံကို အာမေဇိုင်ဟု ခေါ်ပါသည်။ စိတ်လှုပ်ရှားမှုကို ဖွင့်ထုတ်လိုက်သည့် စကားသံ ဖြစ်သည့်အတွက် အာနိသင် ထက်မြက်ပါသည်။ စကားပြောရာ၊ စာရေးရာတွင် အာမေဇိုင်များ ပါလာပါက အသံ၏အာနိသင်ကြောင့် အသက်ဝင်သောသဘော ရှိပါသည်။”^၁

ဟူ၍ ရှင်းလင်းဖော်ပြထားရာ ထိုသဘောကို-

ချပ်သင်းမြို့ရှိ ‘မျိုးဆက်သစ် စာကြည့်တိုက်’ အတွင်း၌ စာဖတ်သူများ ရှိနေသည့် မြင်ကွင်းကို စာရေးသူက-

“အလို ... သက်တံ့တစ်စင်းလည်း လင်းလက်လို့”^၂

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေ)

ဟူသော ဝမ်းသာခြင်း၊ အံ့ဩခြင်း စသည့် အကြောင်းတစ်ခုခုကြောင့် ‘အလို’ ဟူသော အာမေဇိုင်ကို သုံးကာ စာဟန်ကို ပေါ့ပါးသွက်လက်စေသည်။

တံတားဦးလေယာဉ်ကွင်းမှ အင်းဝမြို့သို့အဝင်လမ်း ပျက်စီးနေပုံကို စာရေးသူက-

“ဒီနှစ်မြစ်ရေက နှစ်ကြိမ်တိုးလိုက်မှာ ညီညာဖြောင့်ဖြူးခဲ့တဲ့ ဒီလမ်းကလေးလည်း ဟိုက်ရော့ နှစ်ထပ်ကြော့တဲ့ ပဒတ်ကော့ ဖြစ်သွားရှာတာပါပဲ”^၃

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍ ‘ဟိုက်ရော့’ ဟူသော အာမေဇိုင်အသုံးဖြင့် နှစ်သက်ဖွယ် ရေးသားထားသည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် မန္တလေးမှ စလင်းမြို့သို့အသွား ချောက်မြို့သို့ အရောက်တွင် စားသောက်ဆိုင်တစ်ခု၌ ဟာနေသော ဝမ်းမိုက်များကို ဖြည့်နေကြစဉ် ဈေးဝယ်မှ ပြန်လာသော ဆိုင်ရှင်က စည်ကားနေသော မိမိဈေးဆိုင်ကို မြင်လိုက်ရ သောအခါ ရေရွတ်ပုံကို စာရေးသူက-

^၁ ခင်မင်၊ မောင်(ခနုဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ ၆၁။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၇။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၀၉။

“ဟာ...တယ်များပါလား ဆိုတဲ့ စကားဆိုရင်း ပြုံးသွားတဲ့ မျက်နှာကို မြင်လိုက်ရတယ်”^၁

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ ဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍ အသံပါ ကြားယောင်လာအောင်၊ အမူအရာပါ မြင်တွေ့လာအောင် ရေးဖွဲ့ထားလေသည်။ ‘အလို ...’၊ ‘ဟိုက်ရှော့ ...’၊ ‘ဟာ ...’ ဟူသော အာမေဇိုတ် အသုံးများသည် စိတ်လှုပ်ရှားမှုကို ဖွင့်ထုတ်လိုက်သည့် စကားသံဖြစ်သည့်အတွက် အသက်ဝင်၍ စာဟန်ကို သွက်လက်စေပါသည်။

၃။ ၂။ စကားသုံးနှုန်းဟန်

စကားသုံးနှုန်းဟန်နှင့် ပတ်သက်၍ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းတွင်-

“အကြောင်းအရာတစ်ခုကို ဖော်ညွှန်းနိုင်သော စကားလုံးများ ထဲက အလိုက်ဖက်ဆုံး၊ အဆီလျော်ဆုံးအဖြစ် ရွေးချယ်သုံးနှုန်းထားသော စကားအသုံးအနှုန်းများကို ရေးဟန်ဟု ဆိုလိုကြောင်း”^၂

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ညီပုလေး၏ ဆောင်းပါးများကို လေ့လာရာတွင် စာရေးသူ၏ ဆန်းသစ်သော စကားသုံးနှုန်းဟန်ကို များစွာတွေ့ရလေသည်။

တောင်ကြီးမြို့ စည်ကားတိုးတက်နေခြင်းကို-

“တောင်ကြီးမြို့ကတော့ ထိတ်လန့်တကြား ကြီးထွားနေတယ်။ ဒီမြို့ကိုမရောက်တာ ဆယ်စုနှစ်နှစ်လောက်အတွင်းမှာ ဘာဆေးတွေ စားပြီး ဒီလောက်ကြီးထွားနေပါလိမ့်”^၃

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၂၂။
^၂ ခင်မင်၊ မောင်၊ (နေဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ ၉။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၆။

“နဂိုက ရင်းနှီးခဲ့ပေမယ့် တစ်သွေးတစ်မွေး ဖြစ်နေတဲ့ တောင်ကြီးမြို့ကို မကျွမ်းဝင်တော့ ဘယ်နားဆီ ရှာရမယ် မသိဘူး”^၁

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အောင်ပန်းနဲ့ ပင်းတယကားလမ်း ဘယ်ညာတွင် တွေ့ရသည့် ရှုခင်းများကို-

“ပြီးတော့ ဟိုးအဝေးမှာတော့ တောင်စဉ်တောင်တန်းတွေကလည်း အထိန်းအကွပ်မရှိ လှနေကြတယ်”^၂

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍ အဆမတန် စည်ကားနေခြင်းကို ‘ထိတ်လန့်တကြား ကြီးထွား၊ စည်ကားတိုးတက် နေခြင်းကို ‘ဘာဆေးတွေစားပြီး ဒီလောက်ကြီးထွားနေပါလိမ့်’၊ ‘တသွေးတမွေးဖြစ်’၊ ‘အထိန်းအကွပ်မရှိ’ ဟူသော ဖြစ်ရပ်အခြေအနေပြ ဆန်းသစ်သော အသုံးများသုံးကာ ရေးဟန်ကို နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်စေသည်။

တောင်ကြီးမြို့ ရာသီဥတု၏ အေးမြမှုကို စာရေးသူက-

“ကျွန်တော်တို့ရောက်တဲ့ ၁၉ ဧပြီ ၂၀၀၅ ညနေမှာတော့ တောင်ကြီးမှာ မိုးတွေရွာတယ်။ တောင်ကြီးမှာ နွေဥတု ရှာမတွေ့ ခဲ့ဘူး။ ကဗျာဆရာတွေကတော့ နွေဥတု မိုးခေါင်နေတယ် လို့ ဆိုလေမလား။ နွေရာသီဟာ တောင်ကြီးပရီးမီးယားလိဂ်မှာ တန်းဆင်းခုံကို ဆင်းသွားပြီလို့ စာဖွဲ့ကြလေမှာလား”^၃

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍ နွေရာသီ၏ သရုပ်ဖြစ်သော ပူပြင်းမှုသည် တောင်ကြီးမြို့တွင် ကင်းမဲ့နေသော အကြောင်းကို ဖော်ပြရာတွင် နွေရာသီနှင့် မိုးခေါင်ခြင်းကို တွဲစပ်ကာ ‘နွေဥတုမိုးခေါင်’ ဟူ၍ သုံးစွဲရေးသားပုံ၊ နွေရာသီသည် တောင်ကြီးမြို့တွင် မရှိခြင်းကို ကမ္ဘာကျော် ဘောလုံးပွဲဖြစ်သော အင်္ဂလန် ပရီးမီးယားလိဂ်ပြိုင်ပွဲတွင် ပြိုင်ပွဲဝင်များသည် ပြိုင်ပွဲမှ နုတ်ထွက်သွားရပုံနှင့် ထင်ဟပ်ကာ ရေးဖွဲ့ထားသည့် စာရေးသူ၏ စကားအသုံးနှုန်း ဆန်းသစ်မှုပင် ဖြစ်သည်။

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၆၂။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၂၂၈။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၇၇။

ထို့ပြင် ရှေးက တစ်နေရာနှင့် တစ်နေရာကို ဆက်သွယ်သွားလာရာတွင် လှည်း၊ လှေတို့ကို အသုံးပြု၍ သွားလာခဲ့သော်လည်း ယခုအခါတွင် ထော်လာဂျီများ အသုံးများလာပုံ၊ ကတ္တူဘုရားပွဲ၌ လှည်းဝိုင်းကြီးများနေရာတွင် ထော်လာဂျီများ အစားထိုးဝင်ရောက်လာခြင်းကို-

“ယဉ်ကျေးမှုတွေကတော့ လျင်လျင်မြန်မြန် စီးဆင်းနေတယ်။ ကတ္တူဘုရား ဝန်းကျင်ရွာမှ ပအိုဝ်ပျံဖြူလေးတွေ ရွှေရောင်ဆံပင် ဆိုးသူ ဆိုးကုန်ကြပြီ။ ထော်လာဂျီယဉ်ကျေးမှု ကလည်း လျင်လျင် မြန်မြန် ထွန်းကားကြတယ်”^၁

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ကလေးလူငယ်များ သရေစာအဖြစ် စားသုံးကြသည့် Chewing-gum ခေါ် ပီကေကို စာရေးသူက-

“သူတို့လှေဝမ်းထဲမှာ အချိုရည်ဘူးမျိုးစုံ၊ အချဉ်ပေါင်းမျိုးစုံ၊ သောက်ရေသန့်၊ နေကြာစေ့၊ ပီကေလို့ခေါ်တဲ့ ဥရောပကပ်စေးနဲ့ ကလေးလူကြီးမရွေး ကြိုက်တတ်တဲ့ စားစရာသောက်စရာတွေ ပါလာကြတယ်။”^၂

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍ သုံးနှုန်းထားသည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့ စလင်းမြို့တွင် ကထိန်ခင်းရန် သွားရောက်သည့် ခရီးလမ်းတွင် မြင်တွေ့ရသည့် မြင်ကွင်းကို-

“ကတ္တရာလမ်းမည်းမည်းပေါ်မှာ လမ်းနဘေးက ပေါက်နေတဲ့ သစ်ပင်တွေရဲ့ ပင်စည်အရိပ်အချောင်းချောင်းတွေ ကြည့်ရတာ ကုန်ပစ္စည်းတန်ဖိုး ရေထားတဲ့ ကွန်ပျူတာဘားကုဒ် တွေကို ကြည့်နေရသလိုပဲ။ အစင်းစင်း အချောင်းချောင်းတွေ ရိပ်ခနဲ ရိပ်ခနဲ ကျန်ရစ်တယ်”^၃

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၈၆။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၂၁၃။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၁၂။

ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

မြင်းခြံမှ ပုဂံသို့အသွား ဆင်တဲဝချောင်းပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားသော ဆင်တဲဝတံတားနှင့် ပတ်သက်၍ စာရေးသူက-

“တချို့တံတားတွေကတော့ လူလမ်းလျှောက်ဖို့ ကျွဲနွားမောင်းဖို့ စက်ဘီးသွားလမ်း တည်ဆောက်တတ်ပေမယ့် ဒီတံတားမှာတော့ စက်ဘီးရော၊ ကားရော၊ မီးရထားရော တံတားတစ်စင်းထဲမှာစုပြီး အသုံးချရမှာ သရီးအင်ဝမ်း ဆင်တဲဝတံတား ပေါ့”^၁

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရေးဖော်ရေးဖက် စာရေးဆရာများသည် ဝါသနာကို နောက်တန်း ပို့၍ ဝမ်းရေးအတွက် ရုန်းကန်နေကြရသည်ကို-

“အင်းဝရောက်တော့ အင်းဝက ကဗျာဆရာကြီးငယ်တွေကို သတိရ မိတယ်။ သူတို့လည်း နေတာတော့ ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဘေးမှာနေပြီး အူအင်္ဂါအတွက် အလုပ်တွေ သိမ်းကျုံးလုပ်နေကြဟန် တူတယ်။ မန္တလေးဘက်ကို သိပ်မလာဖြစ်ကြဘူး”^၂

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍ ‘ဝမ်းစာရေး’ ကို ‘အူအင်္ဂါ’ ဟု သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဦးပုည၏ ‘ကာကဝလ္လိယ’ ဝတ္ထုမှ ‘အူဂင်္ဂါ’ ဟူသော အသုံးနှင့် ဆင်တူလေသည်။

ထို့ပြင် စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် ဘော်ကြိုဘုရားပွဲသို့ သွားရန်အတွက် စိတ်စော နေမိပုံကို-

“အခုလည်း အသက်အတော်ရခါမှ ခရီးသူငယ်ပြန် နေပြန်ပြီ။ အိပ်ရေးဝအောင် အိပ်ထားမှ ခရီးပန်းတဲ့ဒဏ်ကို ခံနိုင်မယ် ဆိုတာလည်း သိရဲ့သားနဲ့၊ မျက်လုံးကိုမှိတ်ထားပေမယ့် အိပ်လို့ မပျော်ဘူး၊ စိတ်က ခရီးဆန့်နေနှင့်ပြီ၊ မနက်ဖြန်ကို မြန်မြန် ရောက်ပါမှ”^၃ (ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍ ‘ခရီးသူငယ်ပြန်’ အသုံးကို နှစ်သက်ဖွယ် သုံးစွဲထားလေသည်။

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၁၇။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၁၇ ။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၃၉။

ထို့ပြင် လမ်းပေါ်၌တွေ့ရသော ယာဉ်၏ အခြေအနေကို-

“ဟောဒီလမ်းကို သူတစ်ယောက်တည်း ပိုင်တဲ့ သဘောမျိုး၊
လမ်းအလယ်ခေါင်က မောင်းနေရကာ လမ်းပေါ်မှာ ကျင်းမရှိ
ချိုင့်မရှိပါနဲ့ ဘယ်ဘက်ဆွဲသွားလိုက် ညာဘက်ယွန်းယွန်း ဆွဲချ
ပစ်လိုက်နဲ့၊ လမ်းလုံးပြည့် မောင့်သဘော ထော်လာဂျီ လေ”^၁

(ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် ဘော်ကြိုဘုရားပွဲသို့ သွားရောက်ရန်အတွက် ခရီးထွက်
ခဲ့ရာ မန္တလေး-ပြင်ဦးလွင် ကားလမ်းတလျှောက်တွင် တွေ့ရသော နွေရာသီသရုပ်ကို-

“ရွက်ဟောင်းတွေ ခြွေလို့ ကြည့်လေရာမှာ ခြောက်သယောင်း
နေတဲ့ တောင်ကုန်း တောင်တန်းတွေကို မြင်နေရတယ်။ စိမ်းမြ
စိုပြေခဲ့တဲ့ တောင်တန်းတောင်စွယ်တွေပေါ်က သစ်ပင်ဝါးပင်လည်း
ကြွေချိန်တိုင်တော့ ကြွေကြရတာလေ။ ဝစ်လစ်စလစ် တောင်ကုန်း
လို့ ကဗျာဆရာတွေ ဖွဲ့ကြလေမလား။ ဗလာဝတ်တောင်ကုန်း လို့
ရေးသီကြလေမလား မသိ”^၂ (ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍ ဒဂုန်တာရာက လမ်းမကြီးကို ‘ဝစ်လစ်စလစ် လမ်းမကြီး’ ဟု သုံးနှုန်း
သကဲ့သို့ပင် ညီပုလေးကလည်း တောင်ကုန်းကို ‘ဝစ်လစ်စလစ်တောင်ကုန်း’ ဟူ၍
သုံးနှုန်းကာ ထိုဝစ်လစ်စလစ်ကိုပင် မြန်မာမှုပြုကာ ‘ဗလာဝတ်တောင်ကုန်း’ ဟု ရေးဖွဲ့
ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထို့ကြောင့် စာရေးဆရာညီပုလေးသည် ပုံမှန်သုံးနေကြမဟုတ်သော စကားသံ၊
ဝေါဟာရ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဆိုင်ရာ အသုံးများကို နှစ်သက်စဖွယ် ရေးသားသုံးစွဲ
ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။

အသုံးကွဲပြားပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းတွင်-

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၄၃။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၄၄။

“အသုံးကွဲပြားပုံ ဆိုရာ၌ အကြောင်းအရာတစ်ခုတည်းကိုပင် ပြောပုံအမျိုးမျိုး၊ ရေးပုံအမျိုးမျိုး ကွဲပြားလေ့ရှိပုံကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။”^၁

ဟူ၍ ဆိုထားပါသည်။

ညီပုလေးသည် နိုင်ငံတော်၏ အုပ်ချုပ်မှုစနစ် အပြောင်းအလဲတွင် ၁၉၉၀ မှ ၁၉၉၉ ထိ (၉)နှစ်တိုင်တိုင် အထိန်းသိမ်းခံခဲ့ရသည်။ ထိုထိန်းသိမ်းခံကာလကို သရက်ထောင်တွင် ကုန်ဆုံးခဲ့ရလေသည်။ ထိုသရက်ထောင်နှင့် ပတ်သက်၍ စာရေးသူက သူ၏စာများတွင်-

“အိမ်လွမ်းစိတ်တွေ ကိုးနှစ်နီးနီး ရင်မှာပွေ့၊ ကျောနဲ့ပိုးခဲ့သူ ဟုတ်လား”^၂

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့ နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“ကျွန်တော်နဲ့ သရက်မြို့မှာ ဘိလပ်မြေမှုန့် သေးသေးလေးလေးတွေ ရှုဖော်ရှုဖက် အစ်ကိုကြီး ကိုခင်မောင်ကြီး (ဘိုင်ကြီး) လာကြို နေတယ်”^၃

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“ကျွန်တော်ရဲ့ မုန်ညင်း၊ မုန်လာ၊ ပန်းဂေါ်ဖီအခင်းတွေကို ရေလောင်းတုန်း ကိုကျော်လွင် ကူညီပြီး လောင်းပေးခဲ့ဖူးသူပေါ့”^၄

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“သူတို့ညီအစ်ကိုကို ခင်မောင်ကြီး(ဘိုင်ကြီး)နဲ့ ကျွန်တော်က သရက်တက္ကသိုလ်မှာ ရေစက်ဆုံကြတာလေ”^၅

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

^၁ ခင်မင်၊ မောင်(ခနုဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ ၁၇။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၈။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၂။
^၄ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၃။
^၅ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၄၉-၁၅၀။

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“ခရီးဝေးကအပြန် အမေ့ကိုပါခေါ်ပြီး မိသားစုနဲ့အတူ ပုပွားကို ရောက်ခဲ့တယ်။ ၁၉၉၉ နှစ်ကုန်ခါနီးမှာပေါ့။”^၁

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“ဧရာဝတီမြစ်ရဲ့ အနောက်ဘက်ကမ်းမှာ သစ်သီးတစ်မျိုးရဲ့ နာမည်နဲ့ မြို့တစ်မြို့ ရှိတယ်”^၂ (ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“မြင်းခေါင်းတံဆိပ် ကပ်ထားတဲ့မြို့”^၃ (ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“သရက်တော”^၄ (ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်)

ဟူ၍လည်းကောင်း သရက်ထောင်ကို အမျိုးမျိုး ခေါ်ဝေါ် သုံးနှုန်း ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ စာရေးသူ၏ခံစားချက် အတွေ့အကြုံများကို ထိုစကားသုံးနှုန်းဟန်မှ တွေ့မြင်နေရသည်။

စာရေးသူတိုင်းတွင် ကိုယ်ပိုင်ဟန် ရှိစမြဲ ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ပိုင်ဟန်နှင့် ပတ်သက်၍ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းတွင်-

“စာရေးရာတွင် စာရေးသူတစ်ဦးချင်းမှာ အခြားစာရေးဆရာ များနှင့် မတူသော ပင်ကိုလက္ခဏာများရှိစမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရေး လက်သားကစ၍ စကားသုံးပုံချင်း၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံချင်း၊ လင်္ကာ၊ နိမိတ်ပုံ၊ သင်္ကေတများ ဖန်တီးပုံချင်း စသည်ဖြင့် ကွဲပြားမှုများ ရှိပါသည်”^၅

ဟူ၍ ဆိုထားလေသည်။

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၅၆။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၁၅၊ ၁၅၂။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၁၅၊ ၁၈၇။
^၄ ညီပုလေး၊ ၂၀၁၅၊ ၂၄၀။
^၅ ခင်မင်၊ မောင်(နေဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ ၁၈။

ညီပုလေး၏ ကိုယ်ပိုင်ဟန်ကို ယခုလေ့လာသော ဆောင်းပါး (၅)ပုဒ်တွင် တွေ့ရှိရပါသည်။ ညီပုလေးသည် ပန်းချီပညာကိုလည်း နှံ့စပ်ကျွမ်းကျင်သည်ဖြစ်ရာ သူရေးသားသော ဆောင်းပါးများတွင် အရောင်နှင့်ပတ်သက်၍ အထူးတလည် သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ စာရေးသူသည် ချပ်သင်းနဲ့ကိုးတောင်တို့တွင် ကျင်းပမည့် အမေနေ့ အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲသို့အသွား ရထားပေါ်မှ မြင်ရသော လမင်းကို-

“ရွှေဘိုက ရထားထွက်လာတော့ လပြည့်ကျော် ၁ရက်၊ လမင်းက ထန်းပင်ကြို ထန်းပင်ကြားကနေ နဘားလော်ကယ်ကို ချောင်းကြည့်ရင်း လိုက်လာတယ်။ တိမ်မျှင်တန်းတွေ ကာဆီးနေတာမို့ လမင်းခမျာ မြင်ကွင်းမသာရှာဘူး၊ ခရမ်းချဉ်သီး လှိုင်လှိုင်ပေါတဲ့ အချိန်အခါမို့ အနောက်ဘက်က သစ်ပင်တွေရဲ့ နောက်မှာ ကောင်းကင်ကြီးဟာ ခရမ်းချဉ်သီးပန်ထွေဖျော်ရောင် လွှမ်းနေတယ်။”^၁

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေး)

ဟူ၍ ည၏အလှကို အရောင်ခြယ်ထားပေသည်။ နေ့စဉ် လူမှုဘဝတွင် ပုံမှန်သုံးစွဲနေသော ‘အသဲကွဲရောင်’၊ ‘ရွှေအိုရောင်’၊ ‘စတော်ဘယ်ရီရောင်’ စသဖြင့် တင်စားသုံးနှုန်းနေကြသော်လည်း ညီပုလေးက ‘ခရမ်းချဉ်သီးပန်ထွေဖျော်ရောင်’ ဟု ဆန်းသစ်စွာ သုံးစွဲထားလေသည်။ ဒဂုန်တာရာ၏ ‘ဂိုဂင်နီရောင်’၊ ‘ဝေါ့ဒစ်စနီအပြာ’ ဟု သုံးပုံမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ သုံးအိမ်တန်းရွာအနီး သစ်သီးရောင်းချသောဆိုင်မှ သစ်သီးများ၏ အရောင်အသွေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၏ အရောင်အသွေးကို စာရေးသူက-

“ဖရဲသီးတွေ၊ သခွားမွှေးသီးတွေ ရှိသလို ပျားလိမ္မော်လို့ ခေါ်တဲ့ အနီရောင်ဘက်လှတဲ့ လိမ္မော်သီးတွေ ရောင်းနေကြသေးတယ်။ အစိမ်းရောင်လွှမ်းနေတဲ့ ဆီးသီးတွေက ပေါ်ဦးပေါ်ဖျား ထင်ပါရဲ့။ သစ်ပင်ရိပ် အုပ်ဆိုင်းဆိုင်းအောက်မှာ နီနီ၊ ဝါဝါ၊ စိမ်းစိမ်းနဲ့ လိမ္မော်ရောင်သစ်သီးတွေက ပန်းချီခန်းကိုသုံးပြီး ဆီဆေး ပန်းချီကားချပ်တွေ ရေးချင်စရာပါ။ ကြွက်နဖားတောင်လို့ ခေါ်တဲ့ မြလိပ်တောင်က ခပ်မှိုင်းပျပျ၊ အဝေးမှာ နောက်ခံနဲ့ သစ်ပင်တွေက ခပ်အုပ်အုပ်၊ တဲကလေးက ခပ်ကုပ်ကုပ်၊ သစ်သီးတွေက စိမ်းကြပုံ၊ အနုအရင့်တွေက အမျိုးမျိုး၊ အဝါတွေ လိမ္မော်တွေကလည်း ဝါကြပုံ အထွေထွေ၊ တစ်ချို့က အစိမ်းဘက်ပါတဲ့

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၉-၁၀။

အဝါ၊ တစ်ချို့သစ်သီးက အနီဘက်ယိမ်းတဲ့ အဝါ၊ တစ်ချို့က မှည့်ရွမ်းတဲ့အဝါ” (ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍ ပန်းချီဆေးဖော်သကဲ့သို့ အရောင်တွေသုံးကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။

စာရေးသူနှင့်အဖွဲ့သည် စလင်းမြို့ကထိန် သွားရောက်ခင်းပြီးနောက် ပုဂံသို့ ဆက်ခဲ့ရာ ပုဂံ၏ ဆည်းဆာနေဝင်ချိန်အလှကို-

ဘုရားတွေ လိမ္မော်ရောင်၊ မော်မင်းသန်းရဲ့ ဂစ်တာသံမှာလည်း လိမ္မော်ရောင်၊ ကျွန်တော်တို့အသားအရောင်တွေလည်း လိမ္မော်ရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်ရားစောင်းတွေနဲ့ လိမ္မော်ရောင် ပုဂံညနေ ပါလား”^၁

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍ ပုဂံ၏ညနေခင်းအလှကို ခြယ်မှုန်းထားလေသည်။ထိုသို့ အရောင်နှင့်ပတ်သက်၍ စာရေးသူက ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့လေ့ရှိသည်ကို သူ့စာများမှ တွေ့ရလေသည်။

ထို့ပြင် ညီပုလေးသည် သူ၏စာများတွင် လူတစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ဆက်ဆံရာ၌ ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်မှု၊ နွေးထွေးမှု၊ ဆက်ဆံရေးအားနည်းမှု၊ အေးစက်မှုကို ဖော်ပြရာတွင် လက်ဖဝါး၏ ခံစားမှုကို ထင်ဟပ်၍ ရေးဖွဲ့တတ်လေသည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် စလင်းမြို့သို့ ကထိန်သွားရောက်ခင်းရာ စလင်းမြို့သူ၊ မြို့သားတို့၏ နွေးထွေးမှု၊ ဧည့်ဝတ်ကျပြန်မှုတို့ကို ရရှိခဲ့လေသည်။ စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် အလှူပြီး၍ စလင်းမြို့မှ ထွက်ခွာရာ ကျန်ရစ်သူတို့နှင့် ပတ်သက်၍ ခံစားရမှုကို-

“ကိုလင်းတို့ ကိုခင်မောင်ကြီးတို့ကတော့ ကားအနားထိလာပြီး နှုတ်ဆက်ကြတယ်။ အလို ... သူတို့ရဲ့ လက်ဖဝါးတွေ ပူနွေး လို့ နေပါလား”^၂

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟု လက်ဖဝါးတွင် နွေးထွေးမှုဖြင့် ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်မှုကို ပြသခဲ့သည်။

ညီပုလေး၏ ‘ထက်မြက်တဲ့ ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြ ပျားရည်စက်’ ဝတ္ထုတွင် ဒေါက်တာသိန်းလှိုင် တာဝန်ထမ်းရာ ခန္တီးဒေသသို့ တပ်ရင်းမှူးအသစ် ရောက်လာရာ

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၄၂။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၅၂။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၄၉။

ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်၏ အရေးပါမှုကို မနှစ်သက်သည့် ဒုဗိုလ်မှူးငွေစန်း၏ ခံစားမှုကို ပေါ်လွင်အောင် စာရေးသူက-

“ဟုတ်ကဲ့ တွေ့ရတာ ဝမ်းသာပါတယ် ဆိုပြီး သူ့လက်ကမ်း လိုက်လို့ လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်တော့ ရုံးခန်းထဲ နွေးနွေးထွေးထွေး နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ လက်က အေးစက်နေပြီး အပြင်ဘက်ကလာတဲ့ ကျွန်တော် လက်ကနွေးနွေး ကိုတော့ သူခံစားမိသလား မသိ နိုင်ဘူး”^၁ (ဓားသွားထက်ပေါ်က ချိုမြမြ ပျားရည်စက်)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်သည် မှုခင်းဆရာဝန်အနေဖြင့် တရားရုံးတွင် ဆေးတွေ့ရှိချက်ထွက်ဆိုရာ-

“တရားခွင်ပြီးတော့ စက်ရှင်တရားသူကြီးက ကျွန်တော်ကို ခဏ အစောင့်ခိုင်းပြီးတော့ အဝတ်အစားလဲပြီး လာနှုတ်ဆက်တယ်။ လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်တယ်။ ကျွန်တော် ထွက်ဆိုချက်မျိုး ရှားတယ်။ သူနှစ်သက်ကြောင်း ပြောရင်း လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်တယ်လေ။ လက်ကို ခပ်တင်းတင်းကြီး ညစ်ထားပုံ ကြည့်ရတာကြောင့် စက်ရှင် တရားသူကြီး အတော်သဘောကျ ကျေနပ်တယ် ထင်ပါရဲ့”^၂

(ဓားသွားထက်ပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်သည် ခန္တီးမြို့နယ် ပါတီယူနစ် ဥက္ကဋ္ဌ ဗိုလ်ကြီးထွန်းလင်းနှင့် ပတ်သက်သော ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန် ကြိုးစားပုံကို-

“ပညာဝန်ခမျာ အဆဲလေးငါးခွန်း ရေးချပြီးတဲ့နောက် ကျွန်တော်ကို ပြုံးဖြဲဖြဲ လုပ်ပြရင်း ကျေနပ်ပါတော့နော်လို့ ပြောတာနဲ့ သူ့ကို ကျေးဇူးတင်လို့ လက်ဆွဲ နှုတ်ဆက်တဲ့အခါ သူ့လက်တွေက အေးစက် နေတယ်”^၃

(ဓားသွားထက်ပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက်)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒေါက်တာသိန်းလှိုင်သည် ခန္တီးမြို့မှ ဖြူးမြို့ဆေးရုံသို့ ပြောင်းရွှေ့ ရသည့်အတွက် ပို့ဆောင်နှုတ်ဆက်သူတို့နှင့် ပတ်သက်၍-

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၁၇၊ ၃၀၀။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၁၇၊ ၄၅၉။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၁၇၊ ၄၇၂။

“သူတို့လက်ကမ်းတော့လည်း လက်ဆွဲ နှုတ်ဆက်လိုက်တာပဲ၊ တစ်ချို့
လက်တွေက အေးစက်လို့၊ တစ်ချို့လက်တွေက နွေးတေးတေး””

(ဓားသွားထက်ပေါ်က ချိုမြဲမြဲပျားရည်စက်)

ဟူ၍ လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ရာတွင် လက်ဖဝါး၏အေးစက်မှုသည် ဆက်ဆံရေး အားနည်းခြင်း၊ လက်ဖဝါး၏နွေးထွေးမှုသည် ဆက်ဆံရေးကောင်းမွန်ခြင်းဟု သင်္ကေတပြုကာ ရေးဖွဲ့လေ့ ရှိကြောင်း တွေ့ရလေသည်။

စာရေးသူသည် ‘စိတ်ကူး’ ဟူသော စကားလုံးအသုံးအနှုန်းကို သူ၏စာများတွင် တွေ့ရလေသည်။ စာရေးသူနှင့်အဖွဲ့သည် ချပ်သင်းနှင့်ကိုးတောင်ဘို့တွင် အမေနေ့ အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲသို့ သွားရောက်ရန်အတွက် ကဗျာဆရာ ပိုင်စိုးဝေ၏ လာရောက်ဖိတ်ခေါ်ချက်ကို-

“တကယ်တော့ နန်းတော်ရှေ့ကနေ မြို့ထဲကို စက်ဘီးနင်း
လာရင်း ကဗျာဆရာက လမ်းတစ်လျှောက်မှာ ကျွန်တော်ကို
စိတ်ကူးနဲ့ စကားတွေ ပြောခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါလိမ့်။ ဒါကြောင့်
ကျွန်တော်နဲ့ တွေ့ချိန်မှာ သူပြောချင်တာကို ပြောချလိုက်တာလေ”^၂

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိုကျိုချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ မန္တလေးမှ ချပ်သင်းသို့ ရထားဖြင့် ခရီးထွက်ခဲ့ရာ လမ်းခရီးတွင် တွေ့မြင်ရသော ရှုမျှော်ခင်းများနှင့် ပတ်သက်၍-

“ရထားထွက်ပြန်တော့ ရှုမငြီးတဲ့ လယ်ကွင်းပြင်ကျယ်ကြီး
ငေးရင်း အိပ်တန်းပြန်ကြတဲ့ ကျီးကန်းတွေကို စိတ်ကူးနဲ့ နှုတ်ဆက်
နေမိတယ်။”^၃

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိုကျိုချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍ ရေးသားသုံးနှုန်းထားလေသည်။

ခရီးသွားဆောင်းပါးများတွင် အချိန်ပြစကားလုံးများကြောင့် ကာလအခြေအနေများ ပိုမိုပီပြင်၍ မှတ်တမ်းပီသသော သဘောကို တွေ့ရသည်။ ညီပုလေးသည် အချိန်

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၁၇၊ ၄၉၅။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၂။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၈။

နာရီနှင့် ပတ်သက်၍လည်း မတူညီအောင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။
မနက်ခင်းအချိန်နှင့် ပတ်သက်၍-

“မနက်စောစော တစ်မနက်မှာပေါ့၊ ကျွန်တော်ပြောတဲ့ မနက်
စောစောဆိုတာ ရှစ်နာရီကို တစ်မတ်သားလောက်ကျော်တဲ့ အချိန်ကို
ဆိုလိုတာပါ။”^၁

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊

“အခုလည်း မွန်းတိမ်းဖို့ နာရီတစ်မတ်ပဲ လိုတော့တယ်။ ဈေးဦး
မပေါက်သေးလို့တဲ့”^၂

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍လည်းကောင်း တစ်ဆယ့်ငါးမိနစ်ကို တစ်မတ် ဟူ၍ သုံးစွဲထားပုံကို တွေ့ရ
ပါသည်။

၃။ ၃။ ဝါကျဖွဲ့ဟန်

ခရီးလမ်း၌ တွေ့ကြုံရသော အတွေ့အကြုံများကို တင်ပြရာတွင် စာရေးသူတို့
အဖွဲ့ ချပ်သင်းကိုးတောင်ဘို့တွင် အမေနေ့ အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲသို့
သွားရောက်ရာ ကန့်ဘလူဘူတာသို့အရောက်တွင် ၅၅ အမြန်ရထားကို ရှောင်ပေးရန်
အတွက် ခေတ္တလမ်းလွှဲထားရာမှ ခရီးဆက်ရန်အတွက် ရထားပြန်လည် ထွက်ခွာခြင်းကို-

“ဒီပြင်ခရီးသည်တွေလည်း အိပ်သူအိပ်၊ ငိုက်သူငိုက်နဲ့ ရထား
ပြန်အထွက်မှာ အနားရထားလို့ ခွန်အားပြည့်နေတဲ့ မြင်းတစ်ကောင်လို
ခွန်အားသစ်နဲ့ ဆောင့်ရုန်းလိုက်တာလား၊ မသွားချင် သွားချင်နဲ့
ဆောင့်ရုန်း ထွက်လိုက်လေသလား၊ အိပ်ပျော်မှေးငိုက်နေသူတွေ
အားလုံး ဆောင့်နှိုးလိုက်သလို လန့်ဖျတ်သွားကြတယ်”^၃

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေ)

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၂၃။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၃။

ဟူ၍ လုံးချင်းကြိယာဖြစ်သည့် ‘အိပ်’ ‘ငိုက်’ ‘ထွက်’ ‘ရ’ ‘ပြည့်’ ‘သွား’ ‘နိုး’ များဖြင့် ဝါကျကို တည်ဆောက်ထားသည်။ ‘ဆောင့်ရုန်း’ ဟူသော ကြိယာကို ‘ခွန်အားသစ်နဲ့’ ‘မသွားချင် သွားချင်နဲ့’ ဟူသော အထူးပြုပုဒ်များဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်သဘော ပေါ်လွင်အောင် ရေးဖွဲ့ထားလေသည်။ ခရီးလမ်းတစ်လျှောက် သိပ္ပံစာရေးဆရာ သိပ္ပံမှူးတင်က ကဗျာဆရာ ပိုင်စိုးဝေအား ချပ်သင်းကိုးတောင်ဘို့တွင် ဟောပြောမည့် အကြောင်းအရာများကို ပြောပြနေခြင်းကို စာရေးသူက-

“တစ်ခါတလေလည်း ချပ်သင်းနဲ့ကိုးတောင်ဘို့မှာ ဟောပြောမယ့် အကြောင်းအရာတချို့ကို နမူနာ အမြည်းပေးပြန်ရော၊ ကဗျာဆရာ မြည်းချင်နေတဲ့ အမြည်းမျိုးတော့ မဟုတ်ဘူးပေါ့။”^၁

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိုကျိုချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍ ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကိုပြကာ နှစ်သက်ဖွယ် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

ချပ်သင်းမြို့သို့ စာရေးသူတို့အဖွဲ့ ရောက်ရှိကာ မနက်ခင်း အိပ်ရာစောစော ထခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ စာရေးသူက-

“၁၉ ရက်နေ့ မနက် အိပ်ရာက အရင်ဆုံးထသူကတော့ အသက် ၇၈ နှစ် ရှိပြီး တစ်နေ့ကို ၅မိုင် ခပ်ဖွဖွလေး နေ့တိုင်း ပြေးနေတယ် ဆိုတဲ့ ဆရာသိပ္ပံမှူးတင် မဟုတ်သလို လက်ဆည်ကန်ကနေ မင်္ဂလာတံတားအထိ မနက်တိုင်း လမ်းလျှောက်တဲ့ ကျွန်တော် မဟုတ်ဘူး။ စိတ်လိုလက်ရနေတွေမှာ မန္တလေးတောင်ပေါ်ကို ခြေကျင်တက်လေ့ရှိတဲ့ ကဗျာဆရာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကဗျာဆရာထက် အရင်နိုးသူကတော့ ရေဝန်းကျောင်းဆရာတော် ဦးဇောတ ပဲပေါ့”^၂

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိုကျိုချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍ အငြင်းဝါကျများဖြင့် ပြလာပြီးမှ နောက်ဆုံးတွင် အဆိုဝါကျဖြင့် စာဖတ်သူကို အသိပေးထားပါသည်။ စာဖတ်သူအား သိလိုစိတ် နှိုးဆွကာ မချင့်မရဲ ဖြစ်စေသော အရေးအသား ဖြစ်သည်။

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၈။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၄-၁၅။

ထို့ပြင် စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် ဘော်ကြိုဘုရားပွဲသို့အသွား ခရီးလမ်းတွင် တွေ့ခဲ့ရသော ထော်လာဂျီနှင့် ပတ်သက်၍-

“သူ့ထော်လာဂျီ နောက်တွဲမှာရော၊ ဒရိုင်ဘာနံဘေးမှာရော၊ မိန်းကလေးတွေချည်း အပြည့်၊ ထွေလာဘောင်ပေါ် ထိုင်လိုက်ကြ တာမို့ ပြုတ်ကျမနေရစ်အောင် တစ်ယောက်ခါး တစ်ယောက်ဖက်၊ သူ့ပခုံး ငါဆုပ်၊ ငါ့ပခုံး သူကိုင်နဲ့ သနပ်ခါးကို ပါးမှာ ထူထူ ကွက်သူကကွက်၊ တချို့က နဖူးရော နှာတံပါ လိမ်းသူကလိမ်း၊ အောက်ခံအင်္ကျီအပေါ်က ရုပ်အင်္ကျီလက်ရှည် နွမ်းနွမ်းတွေ ထပ်ဝတ်သူကဝတ်၊ ကြယ်သီးအလုံးစေ့ တပ်သူကတပ်၊ လျှို့ဝှက် ဆိုရုံ လျှို့သူကလျှို့။ အင်္ကျီစတွေ ဆံစတွေ လေမှာတလွင့်လွင့်နဲ့ လမ်းနံဘေးမှာ အလွယ်ခူးလိုရတဲ့ မီလျှံဒေါ်လာခေါ်တဲ့ စက္ကူပန်း တွေကို တစ်ခေါင်းလုံး ပန်သူကပန်နဲ့ ကျောက်ခွဲစက်တစ်စက်ကို အလုပ်သွားကြမယ့် အလုပ်သမားတွေပါ။”

(ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍ ‘ကွက်သူကကွက်’၊ ‘လိမ်းသူကလိမ်း’၊ ‘ဝတ်သူကဝတ်’၊ ‘လျှို့သူကလျှို့’၊ ‘ပန်သူကပန်’ ကြိယာ+သူက+ကြိယာ ဟူသော ဟန်ချက်ညီဝါကျများကို သုံးကာ သရုပ်ဖော် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

ထို့ပြင် ဘုရားပွဲဈေး၏ ရှုခင်းကို-

“ပွဲပြန်တွေကတော့ အဆီပြန်တဲ့ မျက်နှာတွေနဲ့၊ အိမ်အပြန် လက်ဆောင်တွေကို ကြွပ်ကြွပ်အိတ်ထဲ ထည့်သူထည့်၊ ဖက်နဲ့ထုပ် နှီးကြိုးနဲ့ သိုင်းလျက် ဆွဲသူကဆွဲ၊ ခေါင်းပေါ်ရွက်သူကရွက်၊ တံဆိပ်ခွာပြီး ပွဲခင်းထဲတင် ဝတ်ခဲ့သူရှိသလို ကျကျနန ခေါက်သိမ်းပြီး စလွယ်သိုင်းထားတဲ့ အိတ်နီကြီးထဲ ထည့်သူ ကထည့်၊ မုန့်ခေါင်းအုံး ဝါးသူကဝါး၊ ဓါးလှီးရေခဲချောင်းကို စုံရေမက်ရေ စားသူစား၊ ကျွန်တော်လည်း ပွဲသွားတွေထဲက ပွဲသွားတစ်ယောက်ပဲ၊ ဘော်ကြိုပွဲဆိုတာ ဘယ်လို ပွဲခင်းကြီး

° ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၄၃-၄၄။

ပါလိမ့်၊ ဘာတွေရှိပါလိမ့်၊ ဘာတွေရောင်းလို့ ဘာတွေ ဝယ်ကြ
တာပါလိမ့်၊ စိတ်စောမိတယ်။”^၁

(ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍ ဟန်ချက်ညီ အပြိုင်ဖွဲ့ကာ ‘ဘယ်’ ‘ဘာ’ ဟူသော အမေးစကားများနှင့် နှစ်သက်ဖွယ် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

ထိုဝါကျများကြောင့် ပြေပြစ်မှု၊ လေးနက်မှု ဟူသော အာနိသင်များ ရရှိ ပေသည်။

ဝါကျအဖွဲ့နှင့်ပတ်သက်၍ အလေးပေးလိုသောအချက်ကို ထင်ရှားအောင် ဖွဲ့သောဝါကျကို အလေးပေးဝါကျဟု ဆိုသည်။ အလေးပေးဝါကျဟန်ကြောင့် စာရေးသူ အလေးပေးဖော်ညွှန်းလိုသော အချက်သည် ပို၍လေးနက်ထင်ရှားသွား လေသည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် မုံရွာမြို့၊ ပိဋကတ်စာကြည့်တိုက် (၅)နှစ်ပြည့် အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲသို့ သွားရောက်သည့်မြင်ကွင်းတွင် ကိုယ်စီကိုယ်ငှ သဘောကို အလေးပေးလိုသဖြင့်-

“ဇန်နဝါရီ ပထမပတ်ရဲ့ အညာဆောင်းရက်တွေဟာ အအေးဓာတ်
မကုန်သေးဘူး၊ အနွေးထည်ကိုယ်စီ၊ လက်ဆွဲအိတ်ကိုယ်စီနဲ့
စာရေးသူတို့သုံးယောက် အတွေးကိုယ်စီပိုက်ပြီး အောင်ကမ္ဘာကား
ခေါ်ဆောင်ရာကို လိုက်လာခဲ့တယ်”^၂

(သလ္လာဝတီဆောင်းနဲ့ နွေးထွေးတဲ့လက်ဖဝါးများ)

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ရေးဟန်လေ့လာရာတွင် ဝါကျထဲ၌ စကားလုံးများကို နေရာတကျ ထားသိုမှုသည်လည်း အရေးကြီးပါသည်။ ညီပုလေးသည် သူ၏ဝါကျ များ၌ ကြိယာများကို အထူးအသုံးပြုကာ လှုပ်ရှားသက်ဝင်လာအောင် ရေးဖွဲ့ထား သည်ကို တွေ့ရသည်။

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၅၈။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၈၄။

၃၊ ၄။ အလင်္ကာသုံးဟန်

ခိုင်းနှိုင်းသူသည် အနှိုင်းခံတစ်ခုကို စိတ်ကူးဉာဏ်ပေါ်သလို အနှိုင်းအမျိုးမျိုးနှင့် ဥပမာပေး ခိုင်းနှိုင်းလေသည်။ အနှိုင်းတစ်ခုတွင် ဂုဏ်အမျိုးမျိုး ရှိနိုင်သည်။ ခိုင်းနှိုင်းသူ၏ စိတ်ကူးသစ်များဖြင့် ဖန်တီးလိုက်သော အလင်္ကာများသည် သစ်လွင်လျက် ရှိသည်။

စာရေးသူနှင့်အဖွဲ့သည် မွေတော်ကတ္တူဘုရားသို့ရောက်ရာ ဘုရားပွဲ ကျင်းပ ပြီးစီး၍ ကျန်ရစ်သော ဈေးဆိုင်ခန်းများ၏မြင်ကွင်းကို-

“ကတ္တူဘုရားပွဲ ကျင်းပထားတာ ကြာသေးပုံ မပေါ်ဘူး၊
ပွဲဈေးခင်းဟောင်းရဲ့ အမိုးတွေက ဂေါ်ရခါးသီးစင်ကျယ်ကြီးလိုပဲ
တစ်မျှော်တခေါ် မြင်ခဲ့ရတယ်”^၁

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍ ဥပမာပေးခိုင်းနှိုင်းကာ တင်ပြထားသည်။

မုံရွာကြေးစင်တောင်ကို အိုင်ဗင်ဟိုကုမ္ပဏီက သူ၏အကျိုးစီးပွားအတွက် အမြတ်ထုတ် အသုံးချနေပုံကို-

“အိုင်ဗင်ဟိုကုမ္ပဏီက ကြေးစင်တောင်ကို ကိတ်မုန့်ကို ဓားနဲ့
တစ်လွှာချင်း လှီးသလို လှီးလှီးလာလိုက်တာ တောင်က
တော်တော်နိမ့်နေပြီ”^၂

(သလ္လာဝတီဆောင်းနဲ့ နွေးထွေးတဲ့လက်ဖဝါးများ)

ဟူသော မျက်မှောက်မြင်သာသော ဥပမာအသုံးနှင့် ခိုင်းနှိုင်းကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။

ထမင်းစားကောင်းသဖြင့် ဗိုက်ကားနေသည်ကို-

“သူတို့သာ ဒီထမင်းဆိုင်မှာ ပါလာခဲ့ရင် ကျွန်တော်တို့လိုပဲ
သူတို့နံရိုးတွေ ဖွင့်ထားတဲ့ဖဲထီးကိုင်းလို ဖြစ်ကုန်လိမ့်မယ်”^၃

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိုကျိချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားလေသည်။

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၈၆။

^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၉၆-၉၇။

^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၃။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် ဘော်ကြိုဘုရားပွဲသို့အသွား မန္တလေး-ပြင်ဦးလွင်သွား ကားလမ်းတွင် တွေ့ရသော ထော်လာဂျီတစ်စီးပေါ်ရှိ လမ်းပြင်လုပ်သား အလုပ်သမားလေး များနှင့် ထော်လာဂျီမောင်းသူတို့၏ အပြုအမူများကို တစေ့တစောင်း အကဲခတ်ကာ စာရေးသူက-

“ထော်လာဂျီမောင်းသူက သူ့ညာဘက်ကထိုင်လာတဲ့ နှုတ်ခမ်း ထူထူ မျက်လုံးပြူးပြူး ကောင်မလေးကို ချစ်ပင်ပျိုးလာတယ် ထင်ပါရဲ့..... ချစ်ပင်ကိုပျိုးလို့မှ မဝသေးခင် ချစ်ပင်တွေ ထုတ်လုပ်တဲ့ ကျောက်ခွဲစက်ကို ရောက်သွားမှာ စိုးတယ် ထင်ပါရဲ့။”
(ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍ ‘ချစ်ပင်ပျိုး’ ဟူသော ရူပကအဖွဲ့ကိုသုံးကာ ရေးသားထားသည်။ အချစ် ဟူသော အနှိုင်းခံကို အပင် ဟူသော အနှိုင်းနှင့် ရှင်သန်ကြီးထွားလာသည့် ဂုဏ်ရည်ကို ထပ်တူပြု ရေးသားထားသည်။

လမ်းခရီးနှင့်ပတ်သက်၍ စာရေးသူက သာစည်မှကလေးသို့ အသွားလမ်းခရီး၏ အခြေအနေကို-

“ရေငတ်နေတဲ့ချောင်းနဲ့ ယှဉ်လျက်လမ်းက စလုံးစုဖြစ်နေတဲ့ ကျောက်ခဲတွေလည်း ကတ္တရာစေးဆာလောင်နေတယ်”^၂
(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ မြင်းခြံမှ ပုဂံသို့ အသွားလမ်းခရီးကို-

“ကျွန်တော်ဖြတ်သန်းခဲ့သမျှ လမ်းတွေဟာ မြေလမ်း၊ သဲလမ်းက မိုင်ခပ်များများ၊ ကတ္တရာလမ်းက ပေနည်းနည်းဆိုတော့ အရယ်အသော ဝါသနာပါတဲ့ ဖိုးနောင်(ဘူးကိုင်း)က ကတ္တရာပုံးမှောက်ကျခဲ့ တာနဲ့ တူတယ်လို့ ပြက်လုံးထုတ်တယ်”^၃
(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၄၄။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၆၆။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆ ၊ ၁၁၈-၁၁၉။

ဟူ၍လည်းကောင်း ကားလမ်းပျက်စီးနေသည်ဟု တိုက်ရိုက်မရေးဘဲ သွယ်ဝိုက်ကာ ဟာသစွက်ကာ သရော်ထားလေသည်။ ချပ်သင်းနယ်တွင် တိုက်ခတ်သော အေးမြ လွန်းသည့် လေကို-

“ရထားအသော့နှင့်လေ တွဲက ခုန်ပေါက်ကြမ်းလေပါပဲ။ တိုးရှေ့ တိုက်ခိုက်ချင်နေတဲ့ ရေခဲလေတွေအတွက် အကွက်ကောင်းပေါ့”^၁

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍ တိုက်ခတ်သောလေသည် ရေခဲတမျှ အေးမြနေသည်ကို ‘ရေခဲလေ’ ဟု သုံးနှုန်း လိုက်သော စာရေးသူ၏ အလင်္ကာသုံးဟန်ကို တွေ့ရလေသည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့ သီပေါမြို့ ဘော်ကြိုဘုရားပွဲသို့အသွား ဂုတ်ထိပ်တံတားကြီး ပေါ်မှ ရထားဖြတ်သန်းခုတ်မောင်းစဉ် တံတားကြီးမှကြားရသော အသံနှင့်ပတ်သက်၍-

“တံတားကြီးဆီက တက္ကီကျီနဲ့ ညည်းသံကြားရတယ်ဆိုပဲ”^၂

(ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သီပေါစော်ဘွားကြီး ဆာစောချယ်၏ဟော်သို့ သွားရောက်ခဲ့ရာ ဟော်ဝင်းအတွင်းရှိ ဗောဓိညောင်ပင်ကို လေတိုးသည့်အသံကို-

“ညောင်ရွက်ကို လေတိုးသံတွေက တရွဲရွဲ ကြားနေရတယ်”^၃

(ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထိုခြံဝင်းအတွင်း ရှိခဲ့သော ခွေးများ၏အသံကို-

“တဝုန်းဝုန်းနဲ့ ဟောင်နေကြတယ်ဆိုတဲ့ အယ်လ်ဇေးရှင်းကြီး တွေလည်း မတွေ့ခဲ့ရဘူး”^၄ (ဒုဋ္ဌဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် မုံရွာမြို့ရှိ ဖိုလ်ဝင်တောင်သို့ ဗင်ကားလေးဖြင့် သွားခဲ့ရာ ကား၏ အခြေအနေမကောင်းတော့ပုံကို-

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆ ၊ ၁၃။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆ ၊ ၅၁။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆ ၊ ၇၆။
^၄ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၇၈။

“လမ်းမှာကတည်းက တော်ရုံတန်ရုံ ကုန်းကမူလေးတွေကို ကောင်းကောင်း မတက်ချင်ဘူး၊ မီးသံ တောက်တောက် တောက်တောက် က ညံ့နေတယ်”^၁

(သာလ္လာဝတီဆောင်းနဲ့ နွေးထွေးတဲ့လက်ဖဝါးများ)

ဟူ၍ ‘တကျိကျိ’ ‘တရွဲရွဲ’ ‘တဝုန်းဝုန်း’ ‘တောက်တောက်’ ဟူသော သက်ရှိ၊ သက်မဲ့ အရာဝတ္ထုတို့၏ မြည်သံကို ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားသဖြင့် စာဖတ်သူအနေဖြင့် အသံများကို ကြားလာရကာ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်စေသော အလင်္ကာသုံးနှုန်းဟန်ပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် ဖိုဝင်တောင်မှအပြန် ကားဒုက္ခပေးသဖြင့် ခရီးဆက်မရတော့ဘဲ မုံရွာသို့ အခြားကားဖြင့်ပြန်ရန်အတွက် စောင့်ဆိုင်းစဉ်-

“ကျွန်တော်တို့ လည်ပင်းတွေလည်း ညောင်ရေတကောင်း ဖြစ်လာတယ်။”^၂

(သာလ္လာဝတီဆောင်းနဲ့ နွေးထွေးတဲ့လက်ဖဝါးများ)

ဟူ၍ မျှော်ရလွန်းလို့ ‘လည်ပင်းရှည်နေပြီ’ ဆိုသော သဘောမှလွန်ကာ ‘ညောင်ရေတကောင်းပင် ဖြစ်လာသည်’ ဟု အလွန်အကျူးဖွဲ့ဆိုထားသော အလင်္ကာ အသုံးဟန်ပင် ဖြစ်သည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့ ပုပ္ပားမှအပြန် ချောင်းမ ဆိုသည့် ကားစခန်းတွင် ထမင်း စားကြရာ စာရေးသူတို့အဖွဲ့၏ ထမင်းဟင်းမှာသံနှင့်ပတ်သက်၍-

“အရက်ကြော်ငြာပိုစတာတွေ အမျိုးစုံမှာရှိကြတဲ့ အရက်ကြော်ငြာ မော်ဒယ်လေးတွေတောင်မှ ကျွန်တော်တို့ ထမင်းမှာသံတွေ ကြားတော့ အံ့ဩကြရတယ်။”^၃

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍ သက်မဲ့ဖြစ်သော ပိုစတာထဲမှ မိန်းကလေးများကပင် အံ့ဩကြရတယ် ဟူ၍ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် အလွန်အကျူး ဖွဲ့ဆိုထားသည့် အလင်္ကာသုံးနှုန်းဟန်ကို တွေ့ရသည်။

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၀၀။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၀၁။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၆၀။

စာရေးသူ၏ တင်စားရေးဖွဲ့ဟန်ကို သူ၏စာများတွင် တွေ့ရသည်။ တင်စားရေးဖွဲ့ရာတွင် သက်မဲ့ကို သက်ရှိကဲ့သို့ ခြပ်မဲ့ကို ခြပ်ရှိကဲ့သို့ပြုကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် မန္တလေးမှ ချပ်သင်းကိုးတောင်ဘို့သို့ အမေနေ့ အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲအတွက် သွားရောက်ရန် နဘားလော်ကယ်ရထားနှင့် ခရီးနှင့်ခဲ့ရာ စာရေးသူတို့စီးလာသော ရထားသည် ကန့်ဘလူဘူတာမှအထွက် ‘မဟာရွှေစည်ကြီးစေတီ’ အကျော်တွင် အမြန်ရထားကျော်မည်ဖြစ်၍ ရထားရှောင်ပေးရသည်ကို စာရေးသူက-

“ရထားက ဘူတာကထွက်ပြီး စေတီအလွန်မှာ ရပ်တယ်။ ပြီးတော့ နောက်ပြန်ဆုတ်ပြီး လမ်းလွဲခံရတယ်။ မျက်နှာငယ်တဲ့ မှောင်မည်းမည်း သံလမ်းနံပါတ်တစ်ခုမှာ မျက်နှာငယ်ငယ်နဲ့ ရှပ်နေရတယ်။ သူ့ကို ၅၅ အဆန်ဆိုတဲ့ မျက်နှာကြီး အမြန် ရထားက ကျော်မှာမို့ သူ့ခမျာ လမ်းဖယ်ပေးရတာတဲ့”^၁

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍ ‘မျက်နှာကြီး’၊ ‘မျက်နှာငယ်’၊ ‘မျက်နှာငယ်နဲ့ ရှပ်နေရတယ်’ ဟူ၍ ရထားလမ်းရှောင်ပေးရခြင်းကိုပင် လူ့သဘာဝနှင့် ထင်ဟပ်ကာ တင်စားရေးဖွဲ့ထားသည်။

ထို့ပြင် စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် ချပ်သင်းမြို့ရှိ ‘မျိုးဆက်သစ် စာကြည့်တိုက်’ သို့ သွားရောက်ခဲ့ရာ တွေ့ရသည့် မြင်ကွင်းကို-

“စာကြည့်တိုက်ဝင်း အဝင်ကနေ စာကြည့်တိုက်ထဲ လှမ်းကြည့်လိုက်တဲ့အခါ လူငယ်တစ်ချို့ စာဖတ်နေကြတယ်။ ပန်းရောင်စုံလေးတွေ ပွင့်နေတာပါလား။ အလို သက်တံ့တစ်စင်းလည်း လင်းလက်လို့၊ ချပ်သင်းနယ်မှာ ပျောက်ကွယ်သွားတဲ့ စိမ်းညိုညို သစ်တောလို သစ်တောပျိုတွေ စာကြည့်တိုက်ထဲ ရောက်နေပါလား။ အလွန်မြန်တဲ့ လျှပ်ပြေးသံလိုက်ရထားတစ်စင်းလည်း ရှိနေတယ်။”^၂

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေ)

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၁။

^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၇။

ဟူ၍ အနာဂတ်လူငယ်များကို ‘ပန်းရောင်စုံ’၊ ‘သက်တံ့’၊ ‘သစ်တောပျို’၊ ‘လျှပ်ပြေးသံလိုက်ရထား’ ဟု တင်စားရေးဖွဲ့ထားလေသည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် မန္တလေးမှ ချပ်သင်းကိုးတောင်ဘို့သို့ အမေနေ့ အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲအတွက် ခရီးထွက်ခဲ့ရာ ကန့်ဘလူဘူတာသို့ အရောက်တွင် ညချမ်းအခါ ကောင်းကင်၌တွေ့ရသော လမင်းကို-

“ကောင်းကင်မှာ လမင်းက ထိန်ထိန်လင်းနေတယ်။ ရထားလမ်း နံဘေးက ရေအိုင်လေးတွေမှာ နောက်ထပ် လမင်းတစ်စင်းက လင်းလာလိုက်၊ ပျောက်သွားလိုက် ‘လမင်းနှစ်စင်းသာတဲ့ ငါးမည်ရ ညချမ်း’ လို့များ ကဗျာ ဖွဲ့ဆိုလေမလား”^၁

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိကျိချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍ ရွှေဘို၏ ညချမ်းကို ဖော်ကျူးရေးဖွဲ့ထားလေသည်။

စာရေးသူနှင့်အဖွဲ့သည် မုံရွာမြို့ ဆုတောင်းပြည့်ဘုရားကြီး ပိဋကတ် စာကြည့်တိုက် (၅)နှစ်ပြည့်အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲသို့ သွားရောက်ခဲ့ရာ မုံရွာမြို့ ‘ရွှေမန်း’ တည်းခိုခန်းတွင် တည်းခိုရသည်။ တည်းခိုရာအခန်း၏ အခင်းအကျင်းကို စာရေးသူက-

“ကျွန်တော်တို့သုံးယောက် နှစ်ယောက်အိပ် ကုတင်တစ်လုံးနဲ့ တစ်ယောက်အိပ် ကုတင်တစ်လုံး ထည့်ထားပြီး မှန်တင်ခုံ စားပွဲ တစ်ခုရှိတဲ့ မိသားစုခန်းတစ်ခန်းထဲ ရောက်နေကြပါပေါ့လား။ ဖယောင်းတိုင်မီးရောင်အောက်မှာ ခေါင်းအုံးစွပ်တွေ အိပ်ယာခင်းတွေက သန့်ရှင်းပါတယ်ဗျ။ ချင်းတွင်းမြစ်ရေနဲ့ လျှော်ထားတာပါဗျနဲ့ ပြောနေကြသလိုပဲ”^၂

(သလ္လာဝတီဆောင်းနဲ့ နွေးထွေးတဲ့လက်ဖဝါးများ)

ဟူ၍ သက်မဲ့ခေါင်းအုံးစွပ်၊ အိပ်ယာခင်းတွေက အသံထွက်၍ စကားပြောနေဟန် တင်စားရေးဖွဲ့ထားသည်။

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၁။

^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၈၇။

ထို့ပြင် စာရေးသူတို့မိသားစုသည် ပင်းတယမှ မန္တလေးသို့အပြန် ရွာငံလမ်းသို့ အရောက်တွင် အက္ခေအကောက်များသော အတက်အဆင်းလမ်းကို အသုံးပြုသွားလာ နေသော မော်တော်ကားများ၏ အခြေအနေကို-

“အဆင်းလမ်း မသိမသာလေး ဆင်းနေတယ် ထင်ရပေမယ့် တစ်ဘက်က တက်လာတဲ့ ကားကတော့ အမောတကော တက်လာသံ ကြားရတဲ့အခါ အတက်လမ်းရှည်ရှည်ကို စက်ကုန် ဟဲပြီး တက်လာရမှန်း သိသာနေတယ်”^၁

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနေ့ရက်များ)

ဟူ၍ အတက်လမ်းမှ တက်လာသောကားသည် စက်ကုန်ဖွင့်၍ တက်လာရသည်ကို ‘အမောတကောတက်လာ’ ဟု တင်စားရေးဖွဲ့ထားသည်မှာ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းတွင်ရှိသော ကမ္ဘာကျော် ဂုတ်ထိပ်တံတားကြီးနှင့် ပတ်သက်၍ စာရေးသူက-

“ဒီတံတားကြီးဟာ သက်တမ်းစေ့နေပြီတဲ့။ ဟုတ်တယ် မဟုတ်ဘူး မပြောနိုင်ပေမယ့် တံတားကြီးပေါ်ကို မီးရထားဖြတ်သွားတဲ့အခါ ဖြည်းဖြည်းချင်းလည်း ခုတ်မောင်းရသတဲ့။ အဲ့ဒီအခါမှာ တံတားကြီး ဆီက တကျီကျီနဲ့ ညည်းသံကြားရတယ်ဆိုပဲ”^၂

(ဒုဠ္ဗဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

ဟူ၍ တံတားကြီးသက်တမ်း နှစ်ပေါင်း(၁၀၀)ကျော်နေသောကြောင့် ဟောင်းနွမ်း ယိုယွင်းလာသဖြင့် ကြံ့ခိုင်မှုအားနည်းနေသည်ကို ‘တကျီကျီ’ မြည်သံနှင့် သက်မဲ့ကို သက်ရှိအဖြစ် တင်စားသုံးနှုန်းထားလေသည်။

ထို့ပြင် ချောင်းကူးတံတားပေါ်သို့ ကားနှင့်ဖြတ်သန်းသည့်အခါ-

“ချောင်းကူးတံတားက ကျဉ်းတော့ မျက်နှာချင်းဆိုင်က ကားလာရင် တစ်ဘက်ကားက ရပ်စောင့်ပေးရတယ်။ တံတားပေါ်မှာ ခင်းထားတဲ့ ပျဉ်တစ်ချို့က သံတွေ ပြုတ်ထွက်နေပြီး ပျဉ်တွေက တဇတ်ဇတ်နဲ့ ခေါင်းညိတ်နေကြတယ်”^၃

(ဒုဠ္ဗဝတီမြစ်ဆန် နွေဦးခရီး)

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၈၇။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၅၁။
^၃ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၅။

ဟူ၍ ပျဉ်ခင်းတွေလှုပ်နေခြင်းကိုပင် ခေါင်းညိတ်နေသည်ဟု နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့ထားသည်။

၃၊ ၅။ အဆက်အစပ်ဟန်

အဆက်အစပ်ဟန်သည် အတွင်းအဆက်အစပ်နှင့် ပြင်ပအဆက်အစပ် ဟူ၍ နှစ်ပိုင်းရှိရာ ဤစာတမ်းတွင် ပြင်ပအဆက်အစပ်ကိုသာ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ပြင်ပအဆက်အစပ်နှင့် ပတ်သက်၍ ရေးဟန်ပညာနိဒါန်းတွင်-

“စာရေးသူ၊ အကြောင်းအရာ၊ ရည်ရွယ်ချက်၊ စာဖတ်သူ စသည် တို့သည် စာတစ်ပုဒ်၏ပြင်ပရှိ အဆက်အစပ် အခြေအနေများ ဖြစ်သည်။ ထိုအခြေအနေများကို စာနှင့်ဆက်စပ်လေ့လာခြင်းသည် ပြင်ပအဆက်အစပ်ကို လေ့လာခြင်း ဖြစ်သည်”^၁

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်။

ရေးဟန်ကို လေ့လာရာတွင် စာရေးသူ၏ ဟန်ပန်အမူအရာ၊ သဘောထား၊ ခံစားမှု၊ မှတ်ချက်တို့သည် သူ၏စာများတွင် အနည်းနှင့်အများ ထင်ဟပ်နေ တတ်သည်။ ညီပုလေး၏ စာများတွင်လည်း ဤသဘောကို တွေ့မြင်ရသည်။

စာရေးသူတို့ မိသားစုသည် တောင်ကြီးမြို့သို့ သွားရောက်လည်ပတ်ရာ စာရေးသူသည် မြစ်မီးတောင်ပေါ်မှ မြင်တွေ့ရသည့် တောင်ကြီးမြို့၏ အခြေအနေကို-

“တောင်အောက်က မြင်ကွင်းတွေထဲမှာ အဆောက်အဦးတွေ အများစုက သစ်ပင်စုစု သစ်ပင်အုပ်အုပ်က ကျပါးနေပြီ။ တောင်ကြီးသူ တောင်ကြီးသားတွေအတွက် ယတြာအဖြစ် ချယ်ရီပင်၊ ထင်းရှူးပင်၊ ယူကလစ်ပင်တွေ စိုက်ပျိုးဖို့ အခါပေးတဲ့ ဗေဒင် ဆရာတွေ လိုအပ်နေရောလား”^၂

(ဆွေမျိုးများနဲ့ ကမ္ဘောဇနွေရက်များ)

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားရာ သစ်တောသစ်ပင်နှင့် ပတ်သက်သော စာရေးသူ၏ အတွေး စိတ်ကူးကို မှန်းဆနိုင်သည်။

စာရေးသူက ဧရာဝတီမြစ် အနောက်ဘက်ကမ်းရှိ သဲချောင်းတွေနှင့် ပတ်သက်၍-

^၁ ခင်မင်၊ မောင်(နေဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ ၂၃၅။
^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၆၁။

“နွဲ့နဲ့ဆောင်းမှာ ရေတစ်စက်မှမရှိ၊ ချောင်းတစ်ခု မဟုတ်သလိုပဲ၊ သူ့မှာ ဘာအပြစ်မှမရှိသလို၊ သူဟာ ဇာတ်လိုက်တစ်ယောက် မဟုတ်သလိုပဲ။ သူဟာ ဇာတ်ဝင်ခန်းတစ်ခန်းရဲ့ နောက်ခံကားချပ် ယောင်ဆောင်နေတယ်။ သဲချောင်းထဲမှာ ကြက်သွန်စိုက်ခင်းတွေ တွေ့ရပြန်တော့လည်း ချောင်းဆိုးချောင်းမိုက် မဟုတ်ပြန်ဘူး။ သူ့ဝမ်းဗိုက်ပေါ်မှာ တောင်သူတွေ ထွန်ကြပါစေ။ ယက်ကြပါစေ။ သူ ကြည်ကြည်ဖြူဖြူ ခွင့်ပြုပြီး ရိက္ခာတွေ ထုတ်ပေးနေပြန် ပြီကော။ သူ့ချောင်းပြင်ထဲ မိုးရွာလို့ ရေတွေဒလဟော စီးကျ လာပြီး ကားတွေ၊ လှည်းတွေ၊ လူတွေ၊ နွားတွေ ရေစီးနောက် ပါကုန်တာ သူ့အဆိုး သူ့အလွန်လား။ ကျွန်တော်ကတော့ ချောင်းက ပြောမယ့် ဇာတ်လမ်းတွေကို နားစွင့်နေမိတယ်။”

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

ဟူ၍ အထက်အညာဒေသတွင် တွေ့ကြုံရသော ချောင်းတို့၏ သရုပ်သဏ္ဍာန်ကို ဆန်းစစ်နေသော စာရေးသူ၏ ခံစားချက်အတွေးကို တွေ့မြင်ရသည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် စလင်းမြို့တွင် ကထိန်သွားရောက်ခင်းကျင်းပြီး အပြန်တွင် ပုဂံသို့ ခရီးဆက်ခဲ့ရာ ညောင်ဦးအနီးသို့အရောက် လမ်းခရီးနှင့်ပတ်သက်၍ စာရေးသူ၏ ခံစားရပုံကို-

“လမ်းကတော့ ချောက်မြို့ဝန်းကျင်ကလို အနိမ့်အမြင့် အကွေ့ အကောက်တွေ များတယ်။ ဒီတော့ ဧရာဝတီမြစ်ကိုလည်း မြင်လိုက်ရ၊ ပျောက်သွားလိုက်နဲ့၊ မြစ်ဧရာနဲ့ ကျွန်တော်တို့နဲ့ တူပုန်းတမ်း ကစားနေကြသလိုပဲ။ မထင်မှတ်ဘဲ ဘွားကနဲ တွေ့လိုက်ရတဲ့ ဧရာဝတီကတော့ ဘယ်လိုခံစားရတယ်မသိ၊ ကျွန်တော်ကတော့ ပျော်မိ ကျေနပ်မိတယ်။ ခရီးသွားဖက် အဖော်ကောင်းတစ်ယောက်နဲ့တူတဲ့ ဧရာဝတီပါလား၊ ကျွန်တော်တို့ ခရီးမပန်းအောင် ကူညီနေတယ်လေ”^၂

(ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင်မိုင်တိုင်များ)

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၂၃။

^၂ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၂၁။

ဟူ၍ ဧရာဝတီမြစ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ခံစားရသော စာရေးသူ၏ ခံစားချက်ကို တွေ့ရလေသည်။ ‘မထင်မှတ်ဘဲ ဘွားကနဲတွေ့လိုက်ရတဲ့ ဧရာဝတီ’ ဟူသော အသုံးကဲ့သို့ ဆရာဇော်ဂျီ၏ ပုဂံမြို့ဟောင်းနှင့်ကျွန်တော် စကားပြေတွင် ပုဂံသို့ခရီးထွက်ရာ မြစ်ကြောင်းမှသာ သွားလိုပုံ၊ ညောင်ဦး နတ်သမီးကမ်းပါးကို ကျော်မှသာ ဘွားကနဲ တွေ့လိုက်ရသော ပုဂံမြင်ကွင်းကို ခံစားမိပုံ စသည့် ဆရာဇော်ဂျီ၏ အတွေးစိတ်ကူးမျိုးပင် ဖြစ်သည်။

စာရေးသူတို့အဖွဲ့သည် ချပ်သင်းကိုးတောင်ဘို့ အမေနေ့ အထိမ်းအမှတ် စာပေဟောပြောပွဲအတွက် သွားရောက်ရာ ရာသီဥတုအေးသဖြင့် မီးလှုံနေကြသည်ကို တွေ့ရာ-

“ဆိုင်ရှေ့မှာ ပကာသားထင်းချောင်းရှည်တွေကို မီးဖိုပြီး မီးလှုံနေကြသူတွေ ရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်လာသည့်အခါ မီးလှုံချင်ရင် လှုံရအောင် မီးဖိုနားက သူတို့ ဖယ်ပေးကြတယ်။ အိမ်ရှင်တွေ ဖယ်ပေးပေမယ့် မီးဖိုနားမှာ ချမ်းနေရာတဲ့ ဆီပုံးနှစ်ပုံးက ကျန်ရစ်တယ်။ ချပ်သင်းဆောင်းက ဆီပုံးတွေပါ မီးလှုံကြရတာပါလား။”^၁

(အအေးလှိုင်းကိုအဆွေခင်ပွန်းဖွဲ့သူများနဲ့နောက်ကျိုကျိုချပ်သင်းရေ)

ဟူ၍ မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ရှေးအစဉ်အဆက် ပဲဆီ၊ နှမ်းဆီတို့ကို ကိုယ်တိုင် ကြိတ်ကာ သုံးစွဲခဲ့ကြသော်လည်း ယခုအခါ တိုင်းတပါးမှ ဝင်လာသော စားအုန်းဆီများကိုသာ သုံးစွဲနေကြရသည်။ ထိုစားအုန်းဆီများသည် လူတို့၏ကျန်းမာရေးနှင့် မကိုက်ညီဘဲ ရာသီဥတုအေးလွန်းပါက အဆီခဲအဖြစ်သို့ ရောက်သွားသဖြင့် အရည်ပျော်စေရန်အတွက် မီးနှင့်အပူပေးရသည်ကို သရော်ဟန်စွက်ကာ ရေးသားထားခြင်းဖြစ်သည်။

^၁ ညီပုလေး၊ ၂၀၀၆၊ ၁၆။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ညီပုလေးသည် ဒိဋ္ဌလောကဝန်းကျင်ရှိ အဖြစ်အပျက်များနှင့်တကွ လူ့ကိစ္စ၊ လူ့အမှုအရာကို ပေါ်လွင်အောင် ဖွဲ့ဆိုနိုင်စွမ်းရှိသည့် စာရေးဆရာတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ ညီပုလေးသည် သူခရီးထွက်ရာ လမ်းတစ်လျှောက်ရှိ ဒိဋ္ဌဓမ္မလောက အဖြစ်အပျက်များကို မြင်ခဲ့သည်။ တွေ့ခဲ့သည်။ ထိုသို့ မြင်ခဲ့၊ တွေ့ခဲ့သော လူတို့၏အမှုအရာ၊ လူတို့၏ကိစ္စကို ပန်းချီဆရာနှင့်တူသော စာရေးသူက စုတ်ချက်ကောင်းကောင်းဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ညီပုလေး၏ ရေးဟန်သည် သွက်လက်ပေါ့ပါးပြီး ခပ်ရွှင်ရွှင်ရေးဖွဲ့တတ်သော ရေးဟန် ဖြစ်သည်။ စာရေးသူသည် သွားရောက်ခဲ့သော ခရီးစဉ်များကို ဖြစ်စဉ်ပြအဖွဲ့ဖြင့် ရေးဖွဲ့ကာ သရုပ်ဖော်အဖွဲ့များ မွမ်းမံပြီး ရုပ်လုံးကြွအောင် တင်ပြထားသည်။ ထိုသို့ ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် အကောင်အထည်ပြ စကားလုံးများ၊ ကြိယာစကားလုံးများကို အထူးအသုံးပြုကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ပြောသူနာမ်စား ကျွန်တော်ကို သုံးစွဲကာ ဝိသေသအသုံးများ၊ လှုပ်ရှားမှုပြအသုံးများ၊ အခြေအနေပြအသုံးများ၊ သုံးနေကြ မဟုတ်သော အသုံးများ၊ စာရေးသူ၏ ပင်ကိုယ်ဟန်ဟု ပြောနိုင်သော အသုံးများဖြင့် ဝေဝေဆာဆာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ စာရေးသူ ဆိုလိုချင်သောအဓိပ္ပာယ်ကို စကားလုံးများက ဖော်ပြနေသည်။ အကြောင်းအရာကို ရွှင်ရွှင်မြူးမြူးနှင့် သရော်ပြောဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ စာရေးသူ၏ လေသံကို တွေ့ရသည်။ စာရေးသူ၏ဆိုလိုချက်ကို ထိုလေသံမှ သိရှိနိုင်သည်။

စာရေးသူ၏ရေးဟန်ဟု ဆိုရမည့် အရောင်နှင့်ပတ်သက်သော ခြယ်မှုန်းရေးသားမှုကို အထူးပင် တွေ့ရသည်။ ဒဂုန်တာရာသည် အရောင်ကိုဖော်ပြသော စကားလုံးများကို သုံးခြင်းသည် ဒဂုန်တာရာ၏ ဟန်ဖြစ်သည်ဟု သတ်မှတ်ကြသည်။ ထိုကဲ့သို့ပင် ညီပုလေးသည်လည်း ဒဂုန်တာရာ၏ရေးဟန်ကို နှစ်သက်သော စာရေးဆရာတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း သတိပြုမိပါသည်။

နိဂုံး

ဤသို့ ညီပုလေး၏ ဝတ္ထုတိုများကို လေ့လာရခြင်းဖြင့် ညီပုလေး၏ အကြောင်းအရာတင်ပြဟန်၊ စကားသုံးနှုန်းဟန်၊ အရေးအဖွဲ့ဟန်တို့သည် ရသစာပေဖြစ်သော ဝတ္ထုအရေးအသား လေ့လာသူတို့အတွက် နည်းယူစရာဖြစ်ကြောင်း ထင်မြင်မိပါသည်။ သူ၏ရေးဟန်ထူးခြားမှုကြောင့် သူ၏စာကို နှစ်သက်ခံစားမိ၍ ဤစာတမ်းကို ရေးသားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

မြန်မာဘာသာ

ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ)။ (၁၉၅၅)။ ဟန်အမျိုးမျိုးအကြောင်း၊ သရဖူမဂ္ဂဇင်း၊ အမှတ် (၁၄)။ ရန်ကုန်၊ အနော်မာစာပေ။

ခင်မင်၊ မောင် (ခနုဖြူ)။ (၂၀၁၁)။ ရှေးဟန်ပညာနိဒါန်း။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

ညီပုလေး။ (၂၀၀၆)။ ကြည်ပြာရောင်၊ လိမ္မော်ရောင်၊ မဟော်ဂနီရောင် ရှုမျှော်ခင်းများ။ ရန်ကုန်၊ မိုးစက်စာပေ။

ညီပုလေး။ (၂၀၁၅)။ ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ။

ညီပုလေး။ (၂၀၁၇)။ ထက်မြက်တဲ့ ဓားသွားပေါ်က ချိုမြမြပျားရည်စက် (တ-ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ Media Ribbon Publishing House။

တာရာ၊ ဒဂုန်။ (၁၉၆၇)။ စာပေသဘောတရား၊ စာပေဝေဖန်ရေး၊ စာပေလှုပ်ရှားမှု။ ရန်ကုန်၊ နံ့သာစာပေ။

တက်တိုး။ (၁၉၆၃)။ နှင့်စာပေ ။ ရန်ကုန်၊ မိုးဦးပန်းစာပေ။

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၁၁)။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာအဘိဓာန်။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

သူရိယကန္တိ။ (၁၉၅၇)။ ဝတ္ထုရေးလိုသော်။ ရန်ကုန်၊ သိဒ္ဓိပုံနှိပ်တိုက်။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာ

Morner, Kathleen & Ralph, Raush, (1998), NTC's Dictionary of Literary terms, NTC Publishing Group Lincoln Wood, Illinois.